Тема: Творчість М.Цвєтаєвої

Мета: Познайомити з основними віхами життя М.І. Цвєтаєвої. Визначити основні риси особистості поета протягом усього життя.
Здійснити первинне знайомство з лірикою.
Створити атмосферу занурення в творчість поета, пробудити інтерес до поета.

Обладнання: фото, плакат-цитата, програвач, збірки віршів, оформлення стенду до уроку, виставка книг Цвєтаєвої.

Тип уроку: Розвиток компетентностей

Епіграф уроку:

"Все моє життя - роман з власною душею"
або "Візьміть вірші - це і є моє життя ...".

Хід уроку

I. Оргмомент

II. Основна частина. Опитування-повторення

1. Отже, на минулому уроці ми говорили про срібне століття російської поезії. Що таке поезія срібного століття? (Період розквіту поезії в перші два десятиліття XX ст.)
2. Як виник цей термін? (За аналогією з золотим століттям).
3. Назвіть поетів срібного століття.
4. Які асоціації викликає у вас звучання цих слів "Срібний вік"? (Створює в нашій уяві особливий світ, налаштовує на розмову про щось високе і прекрасне). Що характерно?

III. Основна частина

Слайд № 1

1. Вступне слово вчителя до теми:

Особливе місце серед поетів Срібного століття належить М.І. Цвєтаєвій (фото). Мабуть, сьогодні ми вперше будемо говорити про жінку-поета, про людину надзвичайно цікавої і трагічної долі.

Слайд № 2

Запишіть тему уроку. Це слова М. Цвєтаєвої.

- Скажіть, до кого звернені ці слова?

(До перехожого. А перехожим може бути кожен з нас. Значить Цвєтаєва звертається до кожного з нас.)

- Її слова що це? Прохання чи що? Призив або вимога?
- Як ви думаєте?

(Напевно, і перше і друге, і третє.)

Зрозуміло одне: Цвєтаєва дуже хотіла небайдужості до себе, до своєї творчості, трішки любові і уваги. Мабуть, це те, чого їй так не вистачало за життя.

Тому мета нашого уроку: знайомлячись з творчою і людською долею Марини Цвєтаєвої не пройти повз, не залишитися байдужими до пам'яті про неї, про

чудового поета Срібного століття. Тому що вона була в історії, в житті, літературі. Вона була і творила, і любила, і страждала, і жила. І зрозуміти як - це теж мета нашого уроку. І, напевно, в тому, щоб для когось із вас просто Цвєтаєва перетворилася на мою Цвєтаєву.

Учень вірш «Ідеш, не мене схожий»

2. За життя поетеси її вірші були мало кому відомі. І після її смерті збірники не друкувалися. Свій читач у Цвєтаєвої з'явився після 85-го року.

Вражаюче, що сама Цвєтаєва ще в 20 років передбачила свою невідомість, свою нелегку творчу долю.

У 20 років вона напише ці пророчі рядки: "Моїм віршам, написаним так рано *... (Читає вчитель)".*

І вона була права: її зараз вивчають у школі, її видають, на її вірші написані пісні.

Для багатьох відкриття Цвєтаєвої почалося з пісень на її вірші, які прозвучали в телефільмі "Іронія долі або з легким паром", "Мені подобається ..." та "У дзеркала" Ось одна з них: (Звучить пісня "Мені подобається ... ")

3. Епіграф нашого уроку: "Все моє життя - роман з власною душею" - це слова Цвєтаєвої. Ще вона казала: "Візьміть вірші - це і є моє життя".

Висновок вчителя: вірші Цвєтаєвої непрості, в них потрібно вчитуватися, вдумуватися. Я думаю, дізнавшись її біографію, ви краще її зрозумієте.

Слайд № 3

4. Розповідь вчителя № 1

М.І. Цвєтаєва народилася в Москві 26 вересня 1892 р. з суботи на неділю, опівночі, на Іоанна Богослова, в Трьохпрудному провулку, це майже в центрі Москви в невеликому затишному будинку.

Потім вона напише про своє народження вірш «Красною кистью рябина зажглась».

Учень читає вірш.

Повідомлення учня № 1.

Зі спогадів Аріадни Ефрон (доньки М.Цвєтаєвої) про Марину Цвєтаєву.

Слайд № 4 - 5

5. Розповідь учням про батьків

Вона народилася в сім'ї професора-мистецтвознавця І.В. Цвєтаєва і його дружини Марії Олександрівни, талановитої піаністки.

Від батька Марина успадкувала незвичайну працьовитість, любов до мистецтва, безкорисливість. Вплив батька позначиться в тому, що інші образи і

сюжети античного світу зустрічаються в її творах. Своїх дочок вона назве грецькими іменами: Аріадна та Ірина.

Від матері - любов до віршів, музикальність, палку романтичну натуру. «Після такої матері мені залишилося одне - стати поетом "- писала Цвєтаєва.

Висновок вчителя і учнів:

Вона жила в світі поклоніння мистецтву: музиці, поезії, літературі

Вчитель:

Вірші почала писати в 6 років. Улюбленим поетом з дитинства до кінця днів став О. Пушкін.

Слайд № 6 - 7

Сестра Марини Цвєтаєвої Анастасія була людиною витонченою і протягом всього життя була для Марини єдиною спорідненою душею, важливим для неї слухачем.

Слайд № 8

Йшли роки. Марина дорослішала, навчалася в гімназії. А її поетичний талант міцнів з дня на день.

У 1910 р. в 18 років, ще не знявши гімназичної форми, потай від родини, випустила першу поетичну збірку "Вечірній альбом"

"Першим, хто прочитав альбом і відразу на нього відгукнувся був М. Волошин. Головне, що відзначив у її віршах - щирість. "Це дуже юна і недосвідчена книга: її треба читати підряд, як щоденник, тоді кожен рядок буде зрозумілим.

Слайд № 9

Зрозуміло, що для гімназистки ці відгуки були величезною радістю і підтримкою. А Волошин стане її другом і вчителем на все життя. Вони зустрінуться і Марина стане частим гостем у будинку Волошина в Коктебелі. Це був щасливий час: морські прогулянки, розмови про поезію, творчі натхнення. Вона багато писала.

Учень читає вірш «Я знаю правду»

Слайд № 10

Вчитель: 1911 року Марина познайомилась з Сергієм Ефроном, майбутнім чоловіком.

Повідомлення учня № 2 «Зустріч з Ефроном»

В Коктебелі вирішилась доля Марини. Це трапилось на початку травня. Вона збирала каміння на морському березі. Він став їй допомагати – красивий, сумнний юнак, з надзвичайно великими очима. Поглянувши в них, Марина загадала: якщо він знайде і подарує їй сердолік, то вона відразу вийде за нього заміж. Звичайно ж, сердолік він знайшов одразу ж, навпомацки, бо не відводив своїх сірих очей від її зелених. Вложив їй в долоню рожевий камінь, котрий Марина берегла все життя, і котрий чудом вцілів і до нині.

Слайд №11

С. Ефрон, її коханий, був рівно на рік молодший за неї. Вони повінчалися 27 січня 1912 року.

Есть такие голоса,
Что смолкаешь, им не вторя,
Что предвидишь чудеса,
Есть огромные глаза
Цвета моря.

- Це про нього

Повідомлення учня №3

Із щоденника Марини Цвєтаєвої цих років: "Сергійка я люблю нескінченно і навіки. Він надзвичайно і благородно красивий, він прекрасний зовні і внутрішньо. Якби ви знали, який це полум'яний, великодушний і глибокий юнак. Наш шлюб до того не схожий на звичайний. Ми ніколи не розлучимося. Наша зустріч-чудо ... "

Учень читає напам'ять вірш «Я з гордістю ношу його кільце»

Слайд № 12

Вчитель:В жовтні 1912 року у них народилась донька, її назвали Аріадна, в честь героїні грецької легенди про мінотавра. З перших років життя Аріадни Марина почала впізнавати в ній себе, вже дорослу. Донька стала центром її уваги і любові.

Слайд № 13

В 1912 р. вийде другий збірник віршів "Чарівний ліхтар». У ньому буде багато віршів про кохання, присвячених чоловікові та доньці.

Вчитель:

Говорячи про розвиток її таланту, не можна не сказати про тих, під чиїм впливом розвивається її талант. Це були А. Ахматова, О. Блок. О. Мандельштам.

Слайд № 14

"Найближче по духу їй була тоді Ахматова. Вона присвятить їй чимало віршів.

“О, муза плача, прекраснейшая из муз!
О ты, шальное исчадие ночи белой!
Ты черную насылаешь метель на Русь,
И вопли твои вонзаются в нас как стрелы”

Слайд № 15

Осип Мандельштам полонив її високим рівнем словесної досконалості. «Якщо існує Бог поезії,- писала Марина Цвєтаєва,- то Мандельштам – его гінець. Він доносить до людей божественний голос точним і чистим”. Вірші, присвячені йому, читаються як палкі ніжні визнання в любові:

Никто ничего не отнял – Мне сладостно, что мы врозь!

Целую Вас через сотни Разъединяющих верст.

Слайд № 16

Олександр Блок в житті Цвєтаєвой був єдинним поетом, котрого вона цінувала не як колегу по ремеслу, а як божество від поезії і якому, як божеству, поклонялась.

Учень читає напам’ять вірш «Ти проходиш за захід сонця»

Вчитель: 1913 - Вихід 3 збірки "З двох книг".

Слайд № 17

Ось за цими 3-ма книгами знали Цвєтаєву в Росії до революції. Вони викликали великий інтерес до автора.

Слайд № 18

Марина Цвєтаєва принесла в російську поезію «Срібного століття» глибину і виразність ліризму. Завдяки їй російська поезія отримала новий напрям в саморозкритті жіночої душі з її трагічними протиріччями.

Ліричних тем у творчості Цвєтаєвої дуже багато. Це тема дитинства, тема природи, тема поета, тема Батьківщини, тема смерті, пушкінська тема, тема любові. Основні теми:

- - тема поета *(“Вмираючи, не скажу: була”, “Поет”, “В чорному небі”;*
- - тема батьківщини *(“Вибачте мене, мої гори”, “Батьківщина”, “Світанок на рейках”;*

- тема любові *(“Писала я на аспідній дошці”, “Я з гордістю ношу його кільце”)*

Слайд № 19

Вчитель: Роки революції та громадянської війни були в житті Цвєтаєвої важкими і драматичними. Померла трирічна донька Ірина, яку від голоду віддала в притулок. Зі старшою донькою Аріадною вони відчували не тільки нужду, холод і голод, але і трагедію самотності.

Повідомлення учня №4

«Ви хочете бачити мій день? Будь ласка: прокидаюсь – холод – калюжі – відра – ковші, ганчірки – скрізь дитячий одяг. Рубаю, палю, мию в льодяній воді картоплю, яку варю в самоварі.

Потім прибирання, прання. Маршрут: в дитячий садок , за підсиленим харчуванням, звідти в їдальню - чи не дають хліба — звідти знову в дитячий садок за обідом, звідти обвішана глечиками і жестянками - додому. Зразу до печі. Роздуваю. Розігріваю. Всі обіди — в одну кастрюльку — суп ніби каша. О 10 годині день закінчено. В 11 чи в 12 я уже в ліжку. Радію лампочці біля подушки, тиші, зошиту, цигарці, іноді — хлібу…»

Не було грошей. Все, що можна було продати - продано, спалити - спалено, щоб не замерзнути ". Вона віддала дочок до притулку, щоб як- небудь врятувати від голоду, але голод був у притулку.

Вчитель:Чоловік Цвєтаєвої Сергій Ефрон знаходився в лавах білої армії, і від нього третій рік не було звістки. І тільки в липні 1921 року Марина отримала від Сергія листа. ЇЇ лірика тих років пронизана відчайдушним очікуванням. “Я вся закутана в печаль, – писала вона. – Я живу печалью…”. Віршів, присвячених розлуці, було написано немало (внаслідок вони склали книгу “Розлука”).

Повідомлення учня № 5

Зі щоденника Аріадни.
Приїхавши за кордон, Ілля Григорович Еренбург знайшов Сергій Ефрона. Першого липня 1912 року о десятій годині вечора, Марина отримала від нього листа:
"Мій милий друг, Мариночко, сьогодні отримав лист від Іллі Григоровича, що живі і здорові. Прочитавши лист, я блукав увесь день містом, божеволіючи від радості… Я живу вірою в нашу зустріч"

"З сьогоднішнього дня – життя. Вперше живу, - записала Марина в зошиті, і тут же лист до Сергія – Мій Сергієчку! Якщо від щастя не помирають, то у будь-якому разі - кам'яніють. Щойно отримала Ваш лист. Закам'яніла".

Слайд №20

Вчитель: Цвєтаєва не приняла революцію і в 1922 році виїхала за кордон до чоловіка. Сімнадцятилітня одісея Марини Цвєтаєвої (Германія, Чехословаччина,Франція) стала великим випробуванням для неї. Як поет швидко втратила можливість видавати книги, її остання книга вийшла в 1928 році, хоча Цвєтаєва багато і плідно працювала, писала вірші, поеми, прозу «Поема Гори», «Поема Кінця», цикл віршів «Вірші Пушкіну», Проза - «Дім біля старого Пімена», «Казка матері» та інші).

З усіх емігрантських років саме празькі виявились найсвітлішими, там в неї народився син Георгій (Мур) – 1925 р.

Слайд № 21

Вчитель:

В 1936-37 роках Цвєтаєва вже готувалась до відїзду на батьківщину. Спочатку поїхала Аріадна, потім Сергій Якович. Літом 1939 року Марина з Георгієм повернулись в Росію**.** Починається Велика Вітчизняна Війна. Евакуація з сином в невеличке містечко Єлабуг. Її чоловіка і дочку було звинувачено у зраді Батьківщині, і заарештовано.

Вона намагалася писати, готувала збірник, робила переклади…

У Марини не було більше Сергія: розстріляний в 1941 році. Вона не знала, що з донькою. Між нею і сином виростала полоса відчуження. Зустріч з читаючою Росією не відбулась…

Учень читає напам'ять вірш «О, чорна гора»

Слайд № 22

Вчитель:Самотність, неможливість працювати, думки про загибель чоловіка, непотрібність читаючої Росії - привели до самогубства.

Умирая, не скажу: была.
И не жаль, и не ищу виновных.

Повідомлення учня № 6

Зі спогадів сина Цвєтаєвої Георгія:

"Я знаю, існує легенда про те, що вона покінчила зі своїм життям ніби через душевну хворобу, в хвилину душевної депресії – не вірте цьому. ЇЇ вбив той час, нас він вбив, як він вбивав багатьох, як він вбиває і мене. Здоровими були

ми – безумством було оточення: арешти, розстріли, підозрюваність, недовіра до всіх і до всього. Листи розкривались, телефонні розмови підслуховувались; кожен друг міг виявитись зрадником, кожен співбесідник – доносчиком, постійні переслідування, явні, відкриті".

Вчитель:Доля Марини Цвєтаєвої примушує згадати рядки М.Ю.Лермонтова

Что, без страданий – жизнь поэта?
И что, без бури – океан?

Поет вмирає - а його поезія залишається. Збулося її пророцтво: "Моїм віршам настане своя черга" Її ім'я міцно увійшло в історію нашої поезії, духовної культури і думається - назавжди.

Закінчуючи розповідь про її долю, хочеться згадати її чудовий вірші. який звучить нам, як заповіт - напуття :

Уж сколько их упало в эту бездну,
Развёрстую вдали!
Настанет день, когда и я исчезну
С поверхности Земли.

Застынет всё, что пело и боролось,
Сияло и рвалось:
И зелень глаз моих, и нежный голос,
И золото волос.

И будет жизнь, с её насущным хлебом,
С забывчивостью дня.
И будет всё – как будто бы под небом
И не было меня!

IV. Закріплення-узагальнення
- Який улюблений поет Цвєтаєвої?
- У чому трагедія долі М. Цвєтаєвої як творчої особистості?
- Назвіть теми її поезії .Збірники.
- Що привело її до самогубства? Причини.
- Ваша думка: чому після смерті її не видавали?
- Які поети впливали на формування таланту Цвєтаєвої?

V. Підсумки уроку. Оцінки

VI. Д \ з:
1) Конспект;
2) Вірші напам'ять;
3) Перспективне завдання: дитинство і юність Блока.